

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12
Pe o lună . . . 2

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an. 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
De-ak Ferencz-utca 20.
INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație
Mărunte publice și Loc de-
schis costă fiecare sâr 20 fil.
Manuscrisurile nu se re-
cobătesc
Telefon pentru Arad și
nocturnă 102.

Discuțiunea la Mesaj în Camera română.

Discuția la mesaj continuă în camera României. Au vorbit aproape toți reprezentanții partidelor. După discursul dlui Nicolae Iorga, au urmat, din partea partidului conservator-democrat dd. Take Ionescu și Nicolae Fleva, din partea partidului conservator dd. Nicu Filipescu și M. Cantacuzino, iar din partea partidului liberal a rostit un mare discurs, — cum îl relevă întreaga presă liberală — spăcând politica guvernului, d. I. G. Duca.

Oratorii opoziției au criticat mai ales politica internă a guvernului, reformele sale agrare și aplicarea lor. În cursul discuției, s'a reîntors mereu fantoma răscoalelor din 1907 și s'au aruncat acuzațiuni reciproce de răspundere.

În ce privește reformele agrare, opoziția a spus că s'au adus pe sate jandarmi, inspectori agricoli, o droaie de slujbași, apăsând cu milioane asupra creditului statului, s'au statornicit neînțelegeri continue între proprietari, arendași și țărani, iar casa rurală întemeiată pentru a ajuta pe țărani la cumpărarea de pământuri, a devenit o simplă instituție de dividende pentru partizanii guvernului.

Legea tocmelilor agricole au scumpit renta pământului, deci a afundat pe țaran și mai mult în sărăcie, legea pentru creșterea izlazurilor nu e aplicabilă pentru că n'o primesc

țărani, iar legea care avea de scop să staviliască abuzul trusturilor arendașești este o simplă măsură de șicană.

Nu mai puțin a fost atacat guvernul pentru politica sa administrativă, spunându-se, că guvernul n'a făcut nici un pas spre decentralizare, ci a centralizat administrația comunală și județeană.

În chestia politicii externe a guvernului d. I. G. Duca a susținut că în împrejurările actuale, România a urmat politică înțeleaptă, alipindu-se pe lângă alianța întreită și făcând politică cumpătată. Prin înțelepciunea acestei politici, a zis d. Duca, am câștigat mai mult decât alți vecini, prin politica recomandată de d. Iorga și întreaga opoziție.

În materia reformelor agrare, d. Duca, a spus că, dacă este adevărat că clasa proprietarilor mari și a arendașilor a zădărnicit reformele și a făcut ca starea țăranilor să nu se schimbe întru nimic, ba chiar să ajungă și mai rea decât înainte de Martie 1907, ar însemna că împing pe țărani la greve agrare, cari pot fi tot așa de primejdioase pentru amândouă clasele sociale în mâna cărora e producția agricolă a țării, tot așa de primejdioase ca și răscoalele din 1907, din punct de vedere economic.

Polemizând mai ales cu discursul d-lui Filipescu, a criticat ideea fundamentală a partidelor conservatoare, spunând că România modernă nu-și poate așeza organizația pe principii conservatoare, feudale, încredințând conducerea țării tot numai clasei boierești. Când în toată Europa, țările se așează pe teme-

lii democratice, era absurd, a zis, a încerca în România a o așeza pe temelii conservatoare.

Despre partidul conservator-democrat, a zis, că este o încercare a înviora reacțiunea conservatoare printr'o tactică d. magagică.

Un alt orator al majorității, d. Banu, polemizând cu discursul dlui Iorga, pe care îl reproducem întreg, a spus că d. Iorga, are o concepție medievală și alta socialistă. Prin ocupațiile sale — a zis — d. Iorga, e un istoric, prin sufletul său e conservator, — e un romantic în politică.

Replicând dlui Take Ionescu, care a spus că guvernul nu mai are încrederea țării fiindcă a pierdut toate alegerile parțiale, d. Banu, a spus, că guvernul a pierdut numai câteva alegeri în capitală ceea ce nu înseamnă că țara ar fi în contra guvernului.

Apărând reformele agrare ale guvernului d. B. nu, adresându-se opoziției a zis: — »Vom învinge rezistența d-voastră și în această privință. În sforțările noastre sântem conduși de un ideal. Putem fi biruiți, principiile pentru cari luptăm, vor rămâne. Ele au tăria, pe care le-o dă adevărul și strălucirea pe care le-o dă idealul. Și când luptăm pentru ele ne numim insigatori? Asta înseamnă cât de străni am rămas de obișnuita clasă țărănească. Țăranul ne-a dat tot, lui nu și-a păstrat nimic — a răbdat și a tăcut. Dar, când uriașul acesta și-a încordat mușchii și s'a scuturat, ne-am uitat de sălbătăcia lui. Trebuia să ne uităm înăuntru fondul de băndete al sufletului lui, care nu ne-a păstrat nici o ură«.

Moartea lui Ludovic al XV-lea*)

De Thomas Carlyle.

Ludovic al XV-lea, în vreme ce zăura dela un capăt al Regatului său până la celalalt și suspendase cucerirea Flandrei pentru a veni întru ajutorul Alsației, odată e oprit în drum, la Metz, de-o boală care amenința să i curme zilele. La vestea aceasta Parisul se cutremură de groază și durere: bisericile răsuna de rugăciuni și geamăte; rugăciunile preoților și ale poporului în fiecare clipă erau întrerupte de plânsul lor: și acest interes scump și gingaș i-a câștigat lui Ludovic titlul de »Bien-aimé« (mult iubitul), — un titlu mai prețios decât toate titlurile pe cari le-a câștigat acest prinț...

De atunci (1744) au venit și trecut alți treizeci de ani și acest mare prinț din nou zace bolnav. Dar cum s'au schimbat lucrurile! Bisericele nu mai răsuna de geamăte multe; Parisul e de o tăcere stoică; plânsul nu mai întrerupe rugăciunile, căci rugăciuni nu se mai aud, decât poate litanile, plătite cu ciasul, ale preoților, pe cari nu e obicei să le întrerupă. Păstorul poporului a fost adus acasă din micul Trianon, bolnav de inimă, a fost așezat, în pat, în castelul său din Versailles: turma o știe, dar nu-i pasă... Feste câmpurile verzi și orașul cu turnuri înalte răsare soarele de Mat, răsare și apune; dar lumea își vede de afacerile ei cu rost sau fără rost, cași când Ludovic n'ar fi în primejdie...

*) Thomas Carlyle, The french Revolution, vol. I. Pentru notele sale de actualitate, publicăm aceste fragmente traduse din originalul englezesc.

Madame Dubary, da, ea ar putea să se roage, dacă ar avea acest talent; și ducele d'Aiguillon și Maupeou*) și parlamentul lui: aceștia, șezând pe locurile lor înalte, la picioarele lor Franța încătușată, știu bine pe ce teme să șed... Ei, și cei ce țin la ei, se pot ruga la Belzebug sau la orice cine care le-ar da ascultare.

Dar restul Franței nu se roagă... Să se roage? Ce rugăciuni ar putea înălța o Franță bântuită de rele peste rele; o Franță care zace acum în pulbere, svârcolindu-se în rușine și durere, sub picioarele unei cocote? Mătăhalele acele hămeșite, cari rătăcesc, chinuite de foame, pe toate ulițele și ulicioarele ființei franceze, — a eia să se roage? Sau poate milioanele despoiate cari — în ateliere și pe câmp — trag jugul greu ca niște cai de jug, — cu atât mai răbdurii cu cât sânt mai orbi? Sau poate cei cari zac în spitalul Bicêtre, »opt într'un pat«, așteptând ciasul lor din urmă?... Nu, când aud de boala lui, răspund »Tant pis pour lui« (atât mai rău pentru el) sau întreabă: Va muri oare?

Da, va muri oare? Aceasta e acum pentru întreaga Franță marea chestiune și nădejde...

Ușile toate sânt bine p zite, nu poate să intre nici o ființă nechiemată. Ei, dar pușine doresc să intre... Numai prințesele veghiază la patul unde zace un rege chinuit de-o boală grețoasă. Veghiază cu dragoste fiacă cele trei prințese Graille, Chiffe, Coche, (Ciora, Hoit, Scroafă, cum le zicea gura regească), ele veghiază când toți au fugit... Sărmanele abia l-au cunoscut pe tatăl

*) D'Aiguillon și Maupeou, miniștrii lui Ludovic, au alcătuit cu Terray un triumvirat scandalos, explo-

lor. Rar câte odată, la Debotter (când regele își încălța ghetele) ajungeau să-l vază o clipă...

Sărmane Ludovic! Pentru toți aceștia ceesece se petrece acum e o fantasmagorie goară, în care ca arlecini fac, pentru bani, comedii și se strămbă și declamă cu patos fals; dar pentru tine e un lucru îngrozitor de serios.

Pentru toată lumea e îngrozitoare moartea, care din vechime e numită Regele teroarei...

Ludovic al XV-lea a avut întotdeauna de moarte grosza cea mai regească... Nu putea suferi să-i vorbești despre moarte; ocolia vederea cimitirelor și a morminților și tot cel putea aduce aminte de ele... Dar câteodată, cuprins de spasamuri, de antagonism, se duc a acolo sau opria în fața lor trăsura și trimitea pe cineva să întrebe »Câte morminți noi sânt astăzi«, — deși madame Pompadour nu mai știa ce să se facă. Cine și-ar putea da seama ce gânduri îl vor fi frământat pe Ludovic în ziua în care, mergând la vânătoare, întâlnește un țaran zdrențos, ducând un sicriu. »Pe seama cui?« — Era pe seama unui biet frate salahor, pe care regele îl văzuse adeseori la muncă în acele părți. — »De ce-a murit?« — De foame!« — regele dădu calului pîntenii.

Dar închipuți-vă gândurile lui acum, când moartea se agață de chiar arterele inimii lui; pe neașteptate, nemiloasă. Da, sărmane Ludovic, moartea te-a găsit. Nici zidurile palatului, nici gardiștii, nici cele mai frumoase covoare și tapete întinse de sărbătoare nu au putut-o opri să intre: e aici, e aici lângă răsuflarea ta de viață și o va stinge! Tu, a cărui întreagă viață a fost până acum o himeră și o scenă de teatru, ajungi acum realitate:

Discuția se urmează înainte, într-o ciocnire serioasă și egală de idei și de forțe, din toate taberile.

Din partea guvernului vor lua cuvântul la cameră în discuția generală a răspunsului la mesaj, dnii miniștri Sp. C. Haret, Toma Stelian și d. președinte al consiliului Ion I. Brătianu.

Ministrul de război al Serbiei contra monarhiei. Supt impresia gravelor învinuirii ce s'au adus Serbiei în cursul desbaterilor procesului contra lui Friedjung, ministrul de război al Serbiei a rostit ieri în comisia bugetară a Scurpnei un vehement discurs împotriva monarhiei. Ministrul a arătat cum Serbia în urma uneltirilor unor bărbați politici austriaci, a ajuns în primejdia unui eventual conflict cu monarhia austro-ungară, și, astfel e timpul suprem ca Serbia să-și fortifice toate punctele strategice de-a lungul râurilor Sava și Dunărea. Presionată de acest discurs comisia a aprobat proiectul de buget.

Atitudinea deputaților sași. Comitetul central al sașilor a ținut alaltăieri o conferință în Sibiu, pentru a discuta situația politică și a aduce hotărâri în ce privește atitudinea deputaților sași.

Deputatul Meltzer a raportat despre situația politică. Raportul a fost luat la cunoștință, iar deputaților li-s'a votat încredere. Comitetul central și-a exprimat nădejdea și dorința ca deputații sași să urmeze și pe viitor tactica lor politică cuminte, — spre binele poporului săsesc.

Tactica aceasta cuminte e să ți totdeauna cu cel mai tare... Nu-i vorbă, o tactică într'adevăr cuminte, dar și întemeiată pe principii și morală? Nu încercăm să răspundem

Versallul strălucit dispăre ca un vis în infinitul nemăginit; a sosit Vremea și toate construcțiile Vremii se nărute în jurul sufletului tău cu zgomot îngrozitor; împărăția întunecului se deschide larg înaintea ta: acolo trebuie să intri, gol, despoiat de tot ce e regesc; ca acolo să aștepti ce-a fost scris pe seama ta! Om nefericit, cum te zvârcolești în chinuri grele pe patul durerilor, în agonie orăbă, ce gânduri te frământă oare? Purgatoriul și iadul, probabil, dacă privești înainte; iar dacă privești îndărăt: — vai, ce lucru ai săvârșit care nu era mai bine să nu-l fi săvârșit; pe ce e muritor l-ai ajutat cu marionete; de cari dureri ți-a fost milă? Spiritele celor »cinci sute de mii«, cari au căzut, cu rușine, pe câmpurile de bătălie de la Rossbach până la Quebec, ca metresa ta să se poată răzbuna pentru o epigramă, — nu se adună în ceasul acesta în jurul tău? Haremul tău murdar; blestemele mamelor, lacrimile și necinstea fetelor? Om mizerabil! Ai făcut atâta rău cât ai putut; întreaga ta existență pare un avort greșos și o scriștură a naturii, a cărei rost nu-l înțelegem încă. Ai fost poate legendara pasăre Griffin, devorând munca oamenilor; târând zi de zi fecioare în groapa ta, — îmbrăcat în solzi ca nici o lance să nu te poată străpunge: nici o lance decât lancea morții? Ai fost pasărea Griffin, nu cea legendară, ci cea reală! Clipele aceste par pentru tine îngrozitoare. Să nu mai pândim groaza unui păcătos pe moarte...

Și uite, vedem cu uimire, cum »în seara zilei

Moartea regelui Leopold II.

— Raport telegrafic. —

O telegramă din Bruxelles ne aduce știrea, că *regele Leopold al II-lea a murit ieri la ora 2 din noapte:*

Leopold al II-lea s'a născut în Bruxelles la 9 Apr. 1835, ca fiu al regelui belgian Leopold I. La 1853 s'a căsătorit cu principesa Maria Henrietta fiica arhiducelui Iosif, palatin al Ungariei. La 10 Dec. 1865, ziua morții tatălui său, Leopold i-a luat locul pe tronul belgian, continuând politica constituțională a acestuia.

Regele Leopold s'a interesat foarte mult de dezvoltarea comercială a regatului său, ale cărui legături pe acest teren de avuție le-a întins până în cele mai depărtate ținuturi coloniale.

Având în vedere marele avantaj material ce o să-l câștige statul său în urma acestor legături, Leopold a aranjat la 1876, în Bruxelles, un mare congres geografic, în care s'au pus la cale mai multe călătorii științifice în centrele întunecate ale Africii. În urma călătoriilor și documentelor aglului cercetător Stanley, el a pus bazele statului Congo, care a și fost pus supt suveranitatea sa, la anul 1885.

Leopold a avut patru copii, un băiat mort în etate de 10 ani și trei fete, cari trăiesc toate. Cea mai bătrână e Luisa n. la 1858 și măritată după principele Filip de Sachsa-Coburg-Gotha; a doua e Ștefania n. la 1864 fostă soția prințului nostru de Coroană Rudolf, astăzi contesa de Lonyay; a treia Clementina.

Bruxelles, 17 Decembrie. Aseară regele s'a simțit puțin mai bine și a discutat chiar unele amănunte asupra călătoriei lui în Franța. La ora doua din noapte însă a început agonia. Doctorii i-au făcut injecții, dar au fost toate înzadar, căci regele și-a dat sufletul. Baroneasa Vaughan era la căpătâiul lui.

S'a anunțat îndată moștenitorul Albert, care a sosit numai după moarte. Medicii au început îndată îmbalsamarea.

Bruxelles, 17 Decembrie. Indată după moartea regelui, salutul tunurilor au anunțat urcarea pe tron a noului rege.

de 4 Mai» madame Dubarry iese din camera muribundului, turburată. E seara de 4 Mai, anul Domnului 1774. În antișambre se aud șopote. Cum, moare? Un lucru se poate afirma cu certitudine: Dubarry își strânge bagagiul; plângând trece prin apartamentele ei aurite, ca și cum și-ar lua rămas bun dela ele...

Și uite, după amiază, nu vrăjitoarea noastră Dubarry se urcă în trăsură la D'Aiguillon, cu batista la ochi, căzând în brațele mângâitoare ale Ducelui? S'a dus și locul ei n'are să o mai cunoască. Fugi, dispări, vrăjitoare înșelătoare, în nemărginire; e de prisos să mai pândești în apropiatul Ruel, căci ziua, da, a apus..

Ludovic, în vremea aceasta, așteaptă cu nerăbdare sacramentele; în repețite ori trimite la fereastră să se uite dacă nu vin. Fii liniștit, Ludovic, mângâie-te cât poți: sacramentele sânt pe drum. Către orele 6 dimineața sosesc. E aici marele omonier cardinalul Roche-Aymon, în odădiile sale pontificale, cu potirul și celelalte lucruri; se apropie de pernele regești, ridică oștia, murmură sau pare a murmura ceva; — și așa a făcut Ludovic »amenda onorabilă« către Dumnezeu.

Amenda onorabilă, sau orice »apologie legală« către Dumnezeu, — dar nu către oameni, întru cât depinde dela D'Aiguillon. Dubarry e încă tot în casa ei din Ruel; și câtă vreme mai e viață, e și nădejde...

Înzadar... Seara, întreaga curte, în frunte cu

Bruxelles, 17 Decembrie. Medicul Thierier a declarat, că se teme să facă regelui o nouă operație, deoarece acesta suferă de artero-scleroză și avea deja vărsături feculente.

Bruxelles, 17 Decembrie. Azi dimineață, la ceasurile șapte, au sosit la palatul Laeken fiicele regelui Clementina și contesa Lonyay, cari au îngenunchiat la catafalc, s'au rugat, și pe urmă au plecat. Principesa Luiza va sosi numai astăzi seară. Ziariștilor încă li-s'a permis intrarea.

Înmormântarea se va face în Vinea viitoare în mausoleul regal, alături de soția sa.

Bruxelles, 17 Decembrie. Baroneasa Vaughan părăsește astăzi seară capitala. Avocatul principesei Luiza a plecat împreună cu reprezentanții justiției la Laeken, de-acolo la villa Vaughan, unde i-s'a interzis intrarea.

Judecătorul a cerut în numele legii să i se permită intrarea. Atunci i s'a dat voie și în prezența autorităților s'au pecelluit toate obiectele de valoare.

Se zice că s'a pecelluit și casa de fier a băncii din Bruxelles, unde baroneasa Vaughan păstra hârtiile de valoare.

Bruxelles 17 Dec. Este sigur, că regele era căsătorit religios cu baroneasa Vaughan.

Din căsătoria aceasta sânt doi băieți. Cel dintâi Lucian, duce de Terwueren; al doilea Filip, duce de Ravenstein. Cel dintâi e slab, născut fără o mână, brațul terminându-se trunchiat.

Baroneasa Vaughan este o femeie de condiție foarte modestă. Numele ei adevărat este Carolina Lecroix, născută la 1892 în București, unde tatăl ei era portar al legațiunii belgiene.

Viena, 17 Dec. Împăratul a trimis prin legația belgiană de-acel condoleanțele sale.

De-asemena ministrul de externe contele Aehrenthal încă a condolat curtea belgiană. Un di-neu al curții vieneze, care era să fie mâne s'a amănât în sem de doliu.

Plenipotentul belgian a anunțat că până la înmormântare s'a instituit o regentă. După aceea

moștenitorul și moștenitoarea sânt în capela: preoți au răgușit cântându-și »Rugăciunile de 40 de ciasuri« și clopotele sună. E îngrozitor! Căci se întunecă și cerul; torente de ploaie se revarsă cu zgomot și tunetele se repetă încând aproape glasul orghei...

Așa au trecut aproape patruzeci zile; Dubarry a plecat de vre-o săptămână. Besenval spune că toată lumea era nerebdătoare *que cela finit* (să se sfârșiască), ca sărmanul Ludovic să moară odată. E acum ziua de 10 Mai 1774. În curând va fi trecut peste toate.

Răsare și ziua aceasta de zece Mai de-asupra patului greșos de moarte; dar acolo n'o văd n'o băgă de seamă. Pentru că ceice se uită prin geamuri sânt întunecați: roțile cisternei se învâtesc scârțând în osiile lor; viața, asemenea unei mârfoage bătrâne, se târaie fără răsuflare către țel. În apartamentele lor îndepărtate, moștenitorul și moștenitoarea stau gătiți de drum; toți călăreții și servitorii sânt împintenați așteptând un semn ca să dispără din casa aceasta a pestilenței. Dar ascultați, ce se aude prin antișambră? Sunete teribile și asămuitoare tunetului? E fuga întregii curți, zburând pe întrecute pentru a saluta Suveranii noi: Să trăiască Maiestățile lor! Moștenitorul și moștenitoarea sânt Rege și Regină! Stăpâniți de multe emoții, cad amândoi în genunchi și, între și-roaie de lacrimi, exclamă: »O, Doamne, călăuzește ne și apără-ne; suntem prea tineri pentru a domni!«

Prea tineri, într'adevăr!

Noutăți la modă!

Cea mai bună și mai solidă sursă recomandabilă de **cumpărat pălării bărbătești** este depozitul de pălării a lui **WEISMAYR FERENCZ** succesul lui Emmer Ferenc în Timișoara-cetate (Temesvár-belváros) str. Hunyadi.

Fond. 1863.

Fond. 1863.

noul rege Albert va depune jurământul. Guvernul va demisiona, dar va fi numit din nou.

Bruxelles, 17 Dec. Fiul cel mai mare al noului rege se va numi duce de Brabant, al doilea duce de Flandra.

Bruxelles, 17 Dec. Când a intrat în camera moruară contesa de Lonyay a căzut în genunchi la catafalc, și-a îngropat fața în mâni și a plâns mai mult de o oră, rugându-se. Apoi s'a sculat, a mers clătinându-se la capul catafalcului, a făcut cruce asupra mortului și a plecat, plângând. Contesa de Flandra de-abia a putut-o consola.

Asachen, 17 Dec. În zilele acestea s'a vândut aici la licitație cu 277 de mii de franci, vila Schneeman, proprietatea prințesei Luiza, fiica lui Leopold, care a costat peste un milion de franci.

Din România.

Noul prefect al Constanței. În »Monitorul oficial« a apărut decretul prin care d. Ioan T. Ghica, actualul inspector general administrativ este trecut în funcțiunea de prefect al județului Constanța, în locul d. lui Scarlat Virnav, demisionat.

D. Haret, ministrul instrucțiunii, a depus, din nou, la Senat, proiectul pentru înființarea comisiei istorice.

Dela Academie. Ni-se telegrafiază din București: Azi după amiază Academia Română a ținut ședință publică, în care d. A. D. Xenopol a citit partea a II-a a comunicării sale despre »Partidele politice în revoluția din 1848. Revoluția în țara românească (Muștenia)«.

Candidații la alegerile parțiale de Cameră și Senat. Candidații partidului liberal: D. general Crăiniceanu, la colegiul I Senat, Măscel. D. C. Călinescu, la colegiul I Senat, Vaslui. D. Dr. Manicildă, la colegiul II Senat, Iași. D. I. N. Cezărescu, la colegiul II de Cameră, Ilfov. D. I. Bontaș, la colegiul II de Cameră, Tutova.

Candidații partidului conservator democrat: Pînțu Moruzzi, colegiul II de Cameră, Ilfov. D. Th. Emândi, colegiul II de Cameră, Tutova. D. Gh. Lascăr, colegiul II de Senat, Iași. D. general Geanogiu, colegiul I de Senat, Măscel. D. Pavel Gorgos, colegiul I de Senat, Vaslui.

Candidații partidului conservator nu-i avem.

Obstrucția în Reichsrathul Austriei.

Viena, 17 Decembrie.

Ședința continuă fără întrerupere și nu se poate prevedea sfârșitul ei. Sâmbătă, probabil, se va suspenda pentru a fi continuată luni. Până acum abia s'a putut termina discuția celor 5 propuneri și mai sânt nenumărate altele.

Asupra ședinței de ieri și azi am primit dela corespondentul nostru următoarele rapoarte:

De Miercuri la amiază, ședința Reichsrathului ține într'una. Parlamentul Austriei nu e lipsit în precedente de ședințe permanente: supt guvernul lui Baden, s'a ținut o ședință, la 26 și 27 Noembrie 1907, de 60 ore, iar supt guvernul lui Körber o ședință de 54 ore.

Recordurile acestea au rămas în urmă: ședința așteptată Miercuri va ținea mult mai mult. Și azi

și mâine și poimâine, cine știe până când.

De altminteri ședința decurge în liniște și monotonie. Numai din când în când înscenează obstrucționistii câte o pauză artificială și din când în când se amestecă în discuție galeriile.

Noaptea de Joi spre Vineri a fost mai zgomotoasă, în urma intervenției galeriilor. La orele 7 seara vorbea încă tot Lisy. Deodată se aud de pe galeria a doua, proteste zgomotoase: »Abzug Lisy!«

Sala de ședințe se umple numai decăt. Prin toate ușile intră deputații să vadă ce e pricina. Obstrucționistii răspund la strigătele din galerie, cari se repetă și cresc mereu: »Fui Lisy! Adu-nături! Idioți!«

Președintele e nevoit să dea poruncă să se evacueze galeria. Protestele și strigătele se repetă în cursul evacuării »Lipitori! Ne furați banii din buzunar! Fie-vă rușine! Ni-e foame, dați-ne pâine! Mișei! Șarlatani!«

Se naște un zgomot asurzitor. Obstrucționistii îi acuză pe creștin-sociali că ei au pus la cale demonstrația galeriei. Aceștia protestează cu energie. Urmează o învălmășeală primejdioasă între obstrucționisti și creștin-sociali. O clipă se pare că învălmășala va degenera în bătăi... Dar evacuarea galeriei s'a sfârșit și Lisy își continuă discursul, după ce, profitând de această pauză artificială, — consumase mai multe pâini cu suncă.

Sala se golește din nou. Numai câțiva tovarăși au rămas în jurul lui Lisy, care vorbește fără întrerupere părților goi.

În vremea aceasta se schimbă și miniștrii: își încep serviciul Hårdtl și Vrb.

La orele 9, Lisy își termină discursul de aproape 8 ore. Cehii aplaudază. Galeria înlăun, însă, răspunde cu huiduiri: »Rușine! Fui! Fui!«

Cehii cer evacuarea galeriei. Vicepreședintele Zavorcka (ceh), care șede pe tribuna președințială, ia și el apărarea conaționalilor săi: »N'avem să ne lăsăm terorizați! Galeria trebuie evacuată!« Se coboară de pe tribună și, amestecându-se între obstrucționisti, îi îmbărbătează.

Galeria se evacuează, apoi urmează votarea: propunerea de urgență e respinsă. Se intră în discuția propunerii a treia. În cuvântul obstrucționistul Padour.

În vremea aceasta din nou se adunase lume pe galeria a doua și, abia și începuse Padour discursul, se aud protestele galeriei: »Abzug! Jos cu cămătarul aceștia!« Președintele chiamă galeria la ordine. În loc să se liniștiască, însă, toți cei de pe galerie se ridică în picioare și strigă în sală: »Mișei! Ne furați banii! Rușine să vă fie!«

Președintele dă poruncă să se evacueze galeria. Publicul nu vrea să plece. Funcționarii întâmpină rezistență. Strigătele se înouesc. »Sântați șarlatani politici!« Demonstrații intonează »cântecul muncii!« După un start de oră toate galeriile sânt evacuate.

La ora 1 după miezul nopții Padour își termină discursul. Urmează la cuvânt Hirsch. În sală abia mai e cineva. Galeriile sânt goale. Vremea trece a lene și Hirsch vorbește înainte, trăgănat, cu glas domol, între giurile câtorva obstrucționisti.

La orele 6 dimineața, când scriu aceste rânduri, vorbește încă.

Coresp.

Scandaluri în perspectivă.

Viena, 17 Decembrie. Ședința continuă, când în zgomot, când în monotonie. Obstrucționistii vorbesc fără întrerupere. A fost respinsă și propunerea a patra și s'a intrat în discuția propunerii a cincea.

Obstrucționistul slav Krek a prezentat azi o propunere de urgență prin care se cere schimbarea regulamentului camerei dându-i-se președintelui puteri extraordinare, încât să-i fie cu putință să îngreuneze obstrucția.

Partidele germane au declarat, că admit propunerea, dar cer ca proiectul, după prima citire, să fie transmisă comisiei, iar în vremea aceasta Reichsrathul să discute convențiile comerciale și provizorul bugetar.

Pentru azi seară e convocată o conferință a președinților partidelor pentru a discuta chestia. Nu sânt, însă, nădejdi ca tratativele să se termine cu rezultat, mai ales că germanii radicali și cehii radicali s'au declarat împotriva proiectului și amenință cu scandal, dacă se va pune la discuție. Sânt temeri mari că azi-noapte vor avea loc scandaluri mari.

Se afirmă că Bienerth ar fi declarat, că dacă nu se va putea discuta proiectul despre noua revizuire a regulamentului de casă, mâine va ajurna parlamentul.

Ședința continuă.

Viena, 17 Decembrie. Orele 11 și jum. noaptea (Dela corespondentul nostru special). Rezultatul conferinței șefilor de partid nu se cunoaște încă. Ședința continuă.

Procesul contra lui Friedjung.

— Raport telegrafic dela corespondentul nostru. —

Viena, 17 Decembrie.

Ședința începe cu interogatoriul deputatului Zagoraț, preot și fost membru al coaliției sârbo-croate. Friedjung afirmase despre Zagoraț că a eșit din coaliția sârbo-croată, fiindcă s'a convins că aceasta are legături cu Serbia. Martorul declară că el personal n'a crezut în existența acestor legături. A aflat, însă, că moștenitorul de tron, precum și miniștrii Aehrenthal și Beck sânt convinși despre aceste legături și că au chiar și dovezi. O clipă i s'a clintit și martorului credința în nevinovăția coaliției. După ce a văzut, însă, documentele prezentate de acuzați, s'a convins și e convins că cercurile înalte s'au înșelat. Zagoraț declară mai departe că pe Supilo îl consideră de un om de cinste exemplară, care n'a luat dela nimeni nici un ban, nici n'a susținut cu cineva legături politice nepermise.

Dr. Friedjung face declarația: După ce martorul a amintit și numele moștenitorului de tron, mă simt îndreptățit să spun că documentele mele au fost cunoscute de persoanele cari conduc monarhia, așa că am dreptul să consider documentele de autentice.

Szilágyi Eleonora

fabrică de liquer, punci și rum
CLUJ-KOLOZSVÁR str. Kossuth L. 25

Să cumpărați numai ram și liquer de **SZILÁGYIELEONORA**, pentru că acela este cel mai bun și cel mai ieftin. — Se capătă ori unde. —

Prăvălie principală de vândut Kossuth Lajos utca 25.

Mare magazin de tea.

Telefon 239. Fiți atenți la adresă!

Advocatul croaților protestează împotriva procedurii lui Friedjung afirmând că acesta, văzându-și cauza pierdută, să pune supt protecția moștenitorului pentru a influența juraii.

Martorul Valentin Zainco, preot, declară că Zagoraț i-ar fi spus că atât Supilo cât și Spalacovici i-ar fi mărturisit că Serbia are legături cu coaliția sârbo-croată.

Zagoraț (strigând): Ori te înșeli, ori mințesti. (Zgomot mare).

Zai ko: Despre aceste legături a afat și deputatul Hodja dela o înaltă persoană.

Deputatul Mihail Polit, martorul următor, e chemat fiindcă într'un document prezentat de Friedjung, se spune, că Polit a fost însărcinat din partea guvernului sârbesc cu distribuirea subvențiilor pe seama presei straine. Polit face impresie foarte bună. Declară că n'a avut nici o legătură cu Serbia și că nu există propagandă sârbească iredentistă în monarhia noastră. Dacă, însă, vreun ziar sârbesc din monarhie ar primi subvenții dela guvernul sârbesc, aceasta nu constituie încă crima înaltei trădări.

Dr. Friedjung observă că a avut întotdeauna cel mai mare respect pentru activitatea politică a lui Polit, ale cărui merite recunoaște fără ezitare, și adaugă că n'a crezut nici când că Polit ar avea legături cu Serbia.

Harpner (adv. croaților): Dacă acest punct al documentelor e fals, de ce să nu poată fi false și celelalte puncte?

Friedjung continuă, spunând că de când a văzut documentele începe a se îndoi, mai ales fiindcă un membru al partidului naționalităților i-a de larat că Polit e un sârb atât de mare încât eventual s'ar uni cu Serbia.

Martorul Jelovaț, negustor în Semlin, declară că nu-i adevărat că în casa lui s'ar fi plătit din partea Serbiei suma de 12.000 cor. a deputatului croat Pribicevici.

Vice guvernorul Tomicić din Zara declară că Supilo l-a vizitat de multe ori, dar niciodată nu i-a cerut bani. O singură dată l-a întrebat baronul Chlumetzky, dacă Supilo merită să fie sprijinit. El a răspuns afirmativ, dar nu știe dacă Chlumetzky i-a dat sau nu i-a dat bani.

Originea documentelor.

Vienna, 17 Decembrie. Ziarul »Politika« din Belgrad aduce desvăliri senzaționale despre originea documentelor prezintate de Friedjung. Ziarul acesta pretinde a ști din izvor sigur că banul Croației Rauch a instituit, la vremea sa, o comisie specială, care a avut misiunea să descopere documente împotriva Serbiei. În același timp a pus la dispoziția comisiei suma de 30.000 de coroane. Comisia aceasta, neputând descoperi documente originale, a săvârșit 19 falșuri, înaintându-le ministerului nostru de externe, care le-a pus la dispoziția lui Friedjung.

Cercurile politice de-aici sunt convinse că pretențiile »desvăliri« ale ziarului belgradian sunt invenții fanteziste.

Scrisoare din Roma.

Sfârșitul crizei ministeriale. — Noul guvern.

Roma, 13 Decembrie st. n.

Cabinetul s'a format: baronul Syanei Sonnius a compus ministerul, după o trudă de opt zile.

Trudă a fost, și încă mare, căci situația parlamentară italiană este foarte complicată, iar moștenirea lăsată de Giovanni Giolitti destul de dificilă. Și iată cum:

În Camera italiană, cei 508 deputați sânt împărțiți în mai multe grupuri, fiecare cu programul lor, grupuri cari uneori se unesc într'o opinie și cari de cele mai multe ori sânt contra guvernului în mod absolut.

Aceste grupuri sânt: liberali, conservatori, socialiști, radicali, republicani, clericali și democrați-creștini, deci șapte programe, șapte idei separate și uneori în flagrantă opoziție unul cu altul.

Din toată amestecătura aceasta, guvernul trebuie să-și găsească majoritatea, aceia care să-i dea sprijinul și voturile în diferitele lucrări, deci guvernul trebuie să lupte cu șapte opinii separate sau să le împace pe toate șapte. Lui Giolitti îi iera ușor să guverneze, pentru că în actuala cameră, el personal avea două sute de prieteni cari deși nu toți ierau de părerea lui, totuși nu-i puteau refuza votul, când dânsul îl cerea. Afară de asta, Giolitti, cu finețea lui absolut superioară, a știut să împace și să înșele pe socialiști și pe radicali, a știut să separe pe clericali în două tabere a ținut echilibrul acestor deputați, având totdeauna o mare majoritate.

Sonnino, liberal și opoziționist, venind la putere, își perde situația din opoziție, câștigând alta, căci dacă în opoziție ieste ușor să te asociezi cu cutare sau cu cutare fracțiune a camerei numai ca să combați guvernul, la putere, ieste cu totul altceva și trebuie să te prezinți cu un program care să nu stânjenească nici pe un grup, nici pe altul și care program să fie spre binele țării.

La alegerea miniștrilor cari să corespundă acestui program, a avut mult de luptat Sonnino și când acum câteva zile, se telegrafiasse în străinătate, că vor intra în guvern Martini și Fino chiaro-Aprile, știrea fusese — după cum s'a văzut în urmă — prematură căci acești doi deputați sânt anticlericali înocenți, lucru ce este în opoziție cu ideile lui Sonnino. Nu doăcă baronul Sonnino ar fi clerical, nu; el este ebru și a clerical, ceea ce este foarte departe de anticlericalism. În afară de aceasta, în programul lui Sonnino, nu intră nici un fel de *anti*, el nu este nici antisocialist, nici antigiolittian, cum nu este nici anticlerical, și tocmai acest punct a făcut ca cei doi membrii din parlament, de cari vă pomenim mai sus, să nu intre în Cabinet.

Așa cum s'a format guvernul, a cărui listă v'a transmis o telegraful, programul său este eminentemente liberal și și-l va expune Camerei în ziua de 18 Decembrie, când se va redeschide Camera și Senatul.

Cum ziceam, programul va fi liberal, cu reforme liberale și democratice, fără nici o idee preconcepțată contra cutărui sau cutărui partid.

În toată Italia, și în toată străinătatea, a făcut o foarte bună impresie alegerea ce Sonnino a făcut în persoana miniștrilor numiți, cu atât mai mult, cu cât baronul Sonnino în afară cât și în Italia, se bucură de simpatii personale și de laude pe cari le merită. Este socotit ca om foarte cult, foarte inteligent și mai presus de toate foarte onest.

Nu este orator, dar discursurile lui sânt pline de argumente puternice, și cu toate că originea lui este ebru, totuși a dat probe de mare patriotism în toată lungă sa carieră parlamentară atât în opoziție cât și la guvern.

Cu el, Sonnino a chemat la cârma statului pe

admiralul Bettolo, o capacitate militară și un om care se bucură de nenumărate simpatii; apoi Luzatti, un valoros profesor de Universitate, fost ministru și liberal convins, și alții cari nu sânt mai prejos de aceștia.

Dintre vechii miniștri, generalul Spingardi, a fost însărcinat cu portofoliul războiului.

Noul minister, între alte urgente reforme, va mai face și alte două ministere noi: Ministerul muncii, care va forma un minister aliat de-al industriei și comerțului (rămânând singur ministerul agriculturii) și ministerul comunicațiilor în care vor intra toate comunicațiile pe apă și pe uscat.

Dacă soarta va vrea ca ministerul Sonnino să aibă o lungă durată, se poate prevedea pentru Italia un period de bune și folositoare reforme.

Coresp.

O nemaipomenită cotropire.

— Universitatea săsească din Sibiu stăpânește și exploatează pe nedrept 23 munți din România. —

»Viitorul« din București scrie următoarele:

A apărut zilele acestea de supt tipar un memoriu tipărit în două limbi: română și germană, în care se dă la iveală cu o limpezime desăvârșită și pe baza unui bogat material de fapte istorice și argumente juridice una, din cele mai extraordinare cotropiri de proprietate ce s'a petrecut vre-odată, fie la noi, fie în a te țări.

Este o deposedare aproape unică în felul ei, atât ca dimensiuni cât și ca bruschetă, iar revendicarea ce se ridică azi, formulată în memoriul în chestiune, cu energia ce o dă convingerea dreptului, nu va întârzia să deștepte un viu și susținut interes în toate cercurile.

Iată de altfel cum stă chestia:

Prin schimbarea liniei de frontieră în spre Ardeal, în anul 1887, pe distanța dintre muntele Sterpa lui Neagoe și Piatra Albă din județul Vâlcea, 23, adică douăzeci și trei munți, proprietate străvechi-românească a rămas dincolo de linia de frontieră, lipită la teritoriul austro-ungar.

Prin convențiunea internațională însă, cea intervenită între statul român și imperiul austro-ungar, și care a fost ratificată în anul 1888, statele contractante au statornicit, ca proprietarii acestor bunuri mixte să-și exercite drepturile lor de folosință în cea mai deplină libertate, obligându-se, reciproc, ambele state contractante să tracteze pe acești proprietari mixti după principiile cele mai liberale și i au autorizat ca în exercitarea drepturilor lor să nu fie seamă nici chiar de dreptul de suveranitate.

Supulațiunea era dreaptă și înțeleaptă, conform tuturor intereselor deopotrivă, atât de stat cât și particulare.

Ce s'a întâmplat însă în urmă?

S'a întâmplat următorul lucru: Sașii Sibiului, adică universitatea săsească, a celor șapte scaune săsești din Ardeal, folosindu-se de schimbarea liniei de frontieră, și-a însușit pur și simplu, cu dela sine putere, dreptul de proprietară asupra acestui complex de munți, și a început chiar exploatarea pădurilor de pe acești munți după ce își asigurase sprijinul autorităților Austro-Ungare, fără îndoială prin inducerea în eroare a acestor autorități.

Astfel se prezintă această chestiune, care negreșit cere o soluțiune echitabilă, deslegarea ei interesând soarta unui foarte mare număr de moșneni.

Se impune, credem, ca guvernul austro-ungar să ia în cercetare lucrurile și să facă să se respecte drepturile garantate prin convențiunea dela 1888 acestor proprietari puși în poziție mixtă, deci supt un regim excepțional.

Prima datorie a autorităților de dincolo este a scoate de urgență pe universitatea săsească din proprietatea acelor munți, care e românească atât

Schuber Lajos

Szabadka, Heresényi - u. 314.

vopsitorie de primul rang și atelier de curățit hainele de mătase și fire de lână, cu putere de aburi

Primește vopsirea și curățirea de haine bărbătești și femeiești, uniforme, p rdele de dantele și tunis, umbrele, broderii. Dantele vopsesc conform gustului cel mai rafinat, după modele. Primesc curățirea de materii deobile atât în casă, cât și afară de casă. Mănuși de glassé și rocuri de piele se vopsesc elegant. — Hainele de doliu se vopsesc în decurs de 24 ore. — Comenzile poștale se execută prompt și conștiințos

prin convenția din 1887 și ratificată în 1888, cât și prin străvechia și istorica ei stăpânire de către moșteni, și pe care ea a usurpat-o fără nici un titlu de drept, nici istoric, nici translativ, și de a lăsa deplină libertate proprietarilor români să se folosească de bunurile lor astfel cum li s'a garantat de puterile contractante.

Revendicarea e prea dreaptă, prea întemeiată, pentru ca să nu izbândească.

Din străinătate.

Japonia se pregătește de război. La marginile extreme ale împărăției rusești, de-o vreme încoace apar semne ce stârnesc o viuă îngrijorare la Petersburg. Cu toate desmintirile oficioase teama Rusiei de un nou război cu Japonia ia proporții serioase. Apare acest lucru și din împrejurarea că Dumineca trecută consiliul de miniștri dela Petersburg s'a ocupat exclusiv cu stările din extremul orient și ca eflux al desbaterilor, generalul Kleiger a fost trimis în Asia-de-Ost ca să studieze acolo starea spiritelor și referințele politice, și să facă în consecință un raport amănunțit guvernului rus. Conform unor știri recente starea spiritelor în Mandșuria nu e de loc favorabilă Rusiei, cu atât mai favorabilă e însă pentru Japonia, care zi de zi cucerește teren atât fizic cât și moral și își fortifică tot mai mult granițele dinspre Rusia, așa că în Mandșuria opinia publică așteaptă deja izbucnirea războiului. Se crede că încă înainte de ce s'ar sfârși edificarea căii ferate Amur și a noii flote rusești, Japonia va aplica o nouă lovitură Rusiei.

După informațiile ziarului rus *Svejt*, deputații din provincia Amur primesc de-acasă scrisori, în cari li-se anunță că comercianții din Karbin și împrejurime au început deja să emigreze de frica turburărilor și a războiului iminent.

Vestea tratatului dintre China și Japonia a stârnit la Petersburg o adevărată panică, care s'a potențat apoi și mai mult în urma știrilor despre boicotarea a influenței și a ingerințelor Rusiei. Opinia publică rusească încearcă cu toate acestea să arate în lumină favorabilă relațiunile dintre Rusia și Japonia. Ziarele, în frunte cu *Novoje Vremja* fac totul pentru a liniști spiritele și se crede că Duma se va ocupa în curând de știrile alarmante ce vin din Orient.

Discursul d-lui Iorğa.

(Urmare).

Aceasta este clasa cea mare, cea mai plină de energie nouă, și acolo trebuie să găsim puteri noi pentru viitor. Și, cu cât vom munci mai mult pentru a pregăti ceasul ei, cu atât vom apropia și ceasul triumfului ultim, al aspirațiilor naționale din această țară. Va să zică, la țărani nu se putea adresa I. Brătianu. S'a adresat la burghezie. În Moldova era ca burghezie un neam care nu se putea ajuta și ar fi de dorit să nu ne facă niciodată nici un ajutor.

În Muntenia însă era o burghezie, dar fără consistență, fără ambițiune politică. Burghezia din Muntenia trebuia chemată de partidul liberal de atunci la o viață politică.

Și în adevăr prin silințele lui I. Brătianu, făcute însă nu fără ajutorul produsului muncii naționale întregi, prin silințele lui I. Brătianu s'a putut întemeia o clasă burgheză, cu caracter politic, clasă care să fie în stare a-l sprijini. Sprijinită de el, ea a ajuns să-l sprijine în acțiunea lui politică.

Ne-a costat cam scump crearea acestei clase.

S'a făcut cam repede și nu are nimic din tradițiunile de muncă, de conștiință și de valoare proprie pe care o are burghezia de aiurea. Vedeți, în Franța, revoluțiunea o fac ideologii, vișătorii și romanticii, dar știți că acolo ei au găsit imediat clasa socială gata formată pe care să se poată rezema.

La noi nu era aceasta. A trebuit să se crezeze clasa aceasta cu banii noștri ai tuturor, și cu consecințe pe cari le-am plătit scump cu toții, în dauna clasei rurale și aristocratice.

Astfel a putut să se crezeze la noi o nouă clasă, pe care s'a rezemat partidul liberal. Și, de câte ori a fost nevoie ca interesele burgheziei să fie satisfăcute, de atâtea ori lumea s'a adresat la partidul liberal, care se razemă pe această burghezie.

Dar I. Brătianu într'un moment, a dispus de această țară întreaga, și, dispunând de țara întreagă, și-a închipuit că decât să guverneze un partid liberal rezemat pe o singură clasă, este mai bine să guverneze rezemându-se pe toate clasele. A început să se creadă un om providențial, în afară de care nu se poate face nimic bun în țară. Atunci a asimilat și pe unii și pe alții. Și într'un anume moment rămăsese puțini conservatori, și mai toată lumea care făcea politică, mai toată lumea care valora ceva în politică a fost strânsă în jurul lui. Partidul făcut de el a fost foarte mare, însă a strâmtat concepțiunea normală a politicii. A mai făcut cineva așa în Italia, și, după urma acestei acțiuni în privirea dezvoltării firești a partidelor, a rezultat acest haos în care se sbate și astăzi Italia politică; fiindcă guvernele sânt compuse totdeauna cu greu, din alcătuirea împreună a unor elemente, cari nu au nici un fel de legătură mai veche între ele.

De-alunci, s'a introdus la noi obiceiul partidelor pentru oricine.

Întâi partidul liberal a devenit un partid pentru oricine, indiferent de proveniența sa socială indiferent de felul cum înțelege să se desvolte țara noastră.

Celălalt partid a făcut și el tot așa.

Partidul conservator se ținu o bucată de vreme în vechile sale tradiții, într'un cât se poate vorbi de vechi tradiții; după aceea partidul conservator primește partidul junimist, care nu a fost un partid tocmai respectuos față de tradițiunile vechi, ci un partid de raționaliști.

Vechiul partid conservator a mers o bucată de vreme cum era obicinuit. Dar, ajungând la putere și-a zis! De ce să fim noi la guvern și să nu facem ceea ce s'a făcut de Ion Brătianu, de ce să nu primim pe toată lumea, să nu fim partidul pentru orice nevoi, de ce să nu fim un partid care se reprezintă armonia socială, să fie un element de ordine?

Decâtva timp nu auzim decât armonie socială. Toate clasele se înfrățesc, așa de dulce este armonia socială. Ca teorie, e o teorie nouă. Vedeți, în vremurile vechi circulau mai puține cuvinte mari; eu, care nu mai fac parte dintre cei tineri, rămân uneori mirat de marele număr de formule abstracte ce au invadat discuțiile politice. E ulmitor cum o formulă se găsește la capătul fiecărui frază. Formula este bună, când rezumă realitatea, formula este rea, când înlătură realitatea, când te ține în cercul vrăjit al cuvintelor luate din revistele franceze, din cărțile franceze și ziarele franceze, cari alimentează cugetarea noastră politică. Și, odată ce partidul liberal a făcut așa cu raliații, cu asimilații săi, cum vrea cineva să numiască această categorie a călătorilor politici, a pribegilor peste granițe care devin incomode pentru anume interese și anume ambițiuni, odată ce a făcut așa partidul liberal, și după el partidul conservator, s'a urmat și de unul și de altul, și se urmează încă, căci sistemul este potrivit pentru interesele electorale. Ba s'a găsit un al treilea partid care a fost mai larg decât partidul liberal și partidul vechiu conservator, un partid în sfârșit fără pașaport. Iată prin urmare, în felul acesta, o nouă viață politică constituită. Și mi pare rău, că această viață politică nouă s'a constituit fiindcă din aceasta constituire a noielor vieți politice, rezultă o neconținută confuzie.

(Va urma).

Românii în parlamentul turcesc.

— Discursul senatorului macedo-român N. Bațaria. —

În parlamentul turcesc din Constantinopol s'au început zilele acestea discuțiile asupra răspunsului la mesagiul sultanului. La senat, cu aceasta ocazie a luat cuvântul și Senatorul românilor macedoneni, d. N. Bațaria. Frumosul său discurs a avut darul de a convinge senatul turcesc să modifice în mare parte proiectul de răspuns al maturului corp turcesc. Iată acest discurs:

Domnilor senatori,

»Impart în două părți atit discursul Sultanului cit și răspunsul Senatului.

În prima se coprinde, ceea ce se scrie despre M. Sa, iar în cea de a doua se tratează despre cele ce trebuiesc făcute în viitor. Despre Padișahul nostru n'am nimic de zis. Cu toții îl iubim și-l respectăm peste măsură. Vreau să spu numai, că, ca să manifestăm iubirea și respectul pentru Padișahul nostru nu este nevoie de vorbe multe și cari se caută cu dinadinsul. Când zici, Padișahul, te iubesc, este de ajuns și ori cite vorbe banale ai înșira nu poți să exprimi cuvintele te iubesc. De aceea tot ceea ce s'a scris în prima parte a răspunsului sânt umpluturi, vreau să înțeleg că nu sânt cuvinte pornite din inimă, ci dinadins căutate pentru a măguli. Apoi eu urmăresc și altceva, când vorbesc de chestiunea limbei. Civilizația, unirea și frăția care ne lipesc pot fi introduse la noi cu atit mai ușor cu cit vom căuta să perfecționăm și să ușurăm învățarea limbei noastre otomane. De-aceia, dacă cu adevărat dorim progresul patriei otomane, chestiunea limbei trebuie să ne preocupe mult, de oarece este una din chestiunile vitale ale patriei. Trec la partea a doua!

»Eu nu mă pot asocia la cele scrise despre starea lucrurilor din interior și despre politica noastră externă. Sânt pe deplin convins, că nu stăm pe roze acasă la noi și azi se comit omoruri, și astăzi avem de înregistrat lucruri cari nu ne pot face cinste. Incurăturile dănuiesc încă. Nu este vorba, că, dacă comparăm cu ce a fost înainte, stăm întru civa mai bine. Acum 2 ani în Macedonia furnicau cete politice. Astăzi au dispărut. Apoi nu trebuie uitat, că de când există Macedonia (și asta ne-o spune istoria) cetele de hoți și incurcăturile au fost perpetue. Tot același lucru se poate spune și despre Arabia. Iemenul s'a liniștit. Revoluționarii s'au predat și se supun necondiționat legilor imperiului. Cred, că aceste lucruri trebuie să ne bucure pe toți. Nu vorbe, ci fapte. Trec acum la pasagiul despre politica externă. Răspunsul este încălcit, greu de pătruns și mai greu de înțeles. De exemplu ce însemnează fraza: De toți cunoscuta stare deplorabilă? Ori se știe de toți un lucru, și se vorbește ca să fie înțeles, ori nu trebuie cunoscut și nu se amintește de fel despre el.

»Dacă este cunoscut, trebuie să se precizeze. Ce înseamnă asta: Cunoscuta stare deplorabilă? Dacă nu se va preciza, de bună seamă e deplorabil, deoarece nu ști ce anume să crezi. De aceea eu insist, ca această frază să fie înlocuită prin alta mai clară.

»Cu toții știm despre ce se vorbește în această frază. De-aceia eu spun fără înconjur că este chestiune cretană. În această chestie guvernul a reputerat un succes, de oare ce n'a lăsat ca Creta să fie încorporată la Grecia. Acum un an se putea spune că Creta era pierdută; acum, însă nu. De-aceia eu sânt de părere, că trebuie să felicităm guvernul pentru acest succes strălucit. Să venim acum la legile pe care are de gând să le facă guvernul. Și aci observ: Lucruri confuze și altele clare. Cele confuze privesc instrucția și lucrările publice.

Guvernul zice, că va lucra pentru lucrările publice, dar nu precizează cum se va lucra, cu ce mijloace, cu ce program. Nu știu dacă guvernul are gata vre-o lege în această privință. Lucrurile clare sânt cele privitoare la ameliorarea tribunalelor. Mai e o chestiune foarte importantă: chestia vănilor. În răspuns se scrie cam același lucru ca și la mesaj, dar cu alte cuvinte, de aceea am crezut de cuviință să ating și această chestiune guvernul zice, că este de ajuns majorarea de 4 la sută pentru mărfurile ce vin din Europa. Bine, dar pe lângă astea trebuie să căutăm cu toții — atit noi cit și guvernul —, să luptăm pentru căpătarea libertății în chestia vănilor. Să ne scăpăm de suzeranitatea străinătății. Viitorul și progresul Patriei, depinde foarte mult de această libertate».

să-l respingă ab ovo. (Aprobări vii pe băncile independenștilor.) E adevărat că legea cere expresis verbis ca guvernul să ceară indemnitatea până nu se declara starea de ex lex, guvernul actual nu e însă nici legal, nici constituțional și nici parlamentar, și deci nu poate uza de acest favor al legii. (Sgomot prelung pe băncile constituționalistilor. Independenștii aruncă vorbe de batjocură constituționalistilor.)

O. Hoffmann: Trahanți! (Sgomot viforos; vre-o câțiva vor să-l atace.)

Gh. Nagy: Die președinte, fă ordine!

A. Bozóky: Ordine! Ordine! (Răsete batjocoritoare pe băncile guvernamentalilor.)

Zakariás: Rădeți ca niște clovni! (Independenștii îi zăcesc din pumni.)

Mai conținând zgomotul, ministrul președinte îi replică lui Justh.

Wekerle: Noi nu voim să polemizăm cu nimeni, căci noi sântem un guvern după toate normele parlamentarismului, ca oricare alt guvern. (Sgomot pe băncile independenștilor.)

Gh. Nagy: Dacă cutezi să susții acest lucru, du-te pe banca acuzărilor! (Ilaritate. Strigăte: Jos trabanți, jos vânzătorii, jos trădătorii constituției!).

Wekerle încearcă să continue, vorbele lui însă se pierd în viforul acuzelor ce i se aruncă. Se deslușește din când în când o voce: »Lachei împăratului! Trăiască »Gesamtmministerium«-ul! »
Wekerle se așază palid în fotoliul său.

A. Eber: Declară că aderă la propunerea lui Justh. Guvernul să plece numai decât, că n'are ce căuta la cârmă.

O voce: Poliția e scdentă!

A. Eber: Desvoltă pe lung, că guvernul nu e constituțional și că datorința lui e să-și părăsească locul fără întârziere.

După vorbirea lui Eber a urmat o pauză de 10 minute. După pauză i-a cuvântul ministrul de instrucție.

Apponyi: Spune că guvernul e prizonierul situației insuștenabile în care a ajuns parlamentarismul unguresc. Respinge atacurile independenștilor (Eber intrerupe mereu).

Apponyi: Nu voi răspunde fiecarei în parte, rog să mi-se ia la cunoștință declarațiile.

Wekerle, îi replică tot lui Eber, care a invinuit guvernul că n'a prezentat la timp conturile anilor trecuți, deoarece voia să ascundă opiniei publice panamalele ce se cuprind în aceste conturi. Prinul ministru e foarte iritat și întorcându-se spre Eber zice: »Voi și să răspund ori și când pentru faptele mele! »
Wekerle mai spune ceva, cuvintele lui însă se înecă în sgomotul general ce nu mai încetă.

Președintele agită zadarnic clopoșelul. I se arunca și lui vorbe de ocară. El ne mai putând restabili ordinea, predă președinția lui *Naváy*. Acesta cheamă la ordine pe mai mulți inși, amenințându-i cu comisia disciplinară. Deputații se întărită și mai mult. El vin spre mijlocul fațetei, îmbrăcându-se. Sgomotul e aproape infernal. Se aud voci: »Jos cu *Naváy*! Unde e *batista* lui *Perczel*?!

Naváy: Roagă pe deputați să fie în liniște, căci altfel va fi nevoit să suspende ședința.

Farkasházy care cuvânt în chestiunea de regulamen, începe însă să vorbească asupra situației politice.

Președintele îi ia cuvântul. (Sgomotul izbucnește din nou).

Ca un potrivit acord final al acestui bălcu ovreesc, **Gh. Nagy**, interpeleză pe **Wekerle**, că până când mai are de gând să rămână. Somează pe ministrul să plece, măcar și de rușine și întorcându-se către **Kossuth**, căruia îi amintește de archiva partidului independenștilor pe care o deține fără nici un drept, zice: »*Ian priviți ce tristă e figura care a trebuit să ne rămână pe urma marelui Ludovic Kossuth!*»

Se naște o vie ilaritate. **Kossuth** stă mut și privește cu ochii auriți în gol.

S'a fixat apoi ordinea de zi pentru ședința de mâine. Ședința s'a ridicat la ceasurile două.

Un afer.

Către sfârșitul ședinței, pe când vorbea deputatul **Farkasházy**, s'a iscat un penibil conflict personal între **Justh** și contele **Andrássy**. **Farkas-**

házy accentua tocmai că demisia guvernului nu e serioasă. Contele **Andrássy** la vorba asta a dat nervos din umeri și întorcându-se către vorbitor l'a intrerupt:

— De ce vă permiteți copilării de felul acesta!

Justh: (intervenind): Pentru că nu voiți să vă duceți!

Andrássy (cu indignare): Te rog, — de căteori v'am declarat că nu mai voim să rămânem!

Justh: Declarațiile ce-ati făcut nu au fost sincere. Voi voiți să rămâneți cu orice preț!

Andrássy (furios): Cel care cutează să afirme aceasta — *mințește!*

Justh a trimis numai decât doi mandatarî la **Andrássy**, în persoanele deputaților contele **Bathányi** și **Alexandru Gotthardt**. **Andrássy** a delegat din parte-l pe conții **Ioan Hadik** și **Moriț Eszterházy**. Mandatarîi au reușit să aplice pașnie conflictul, după ce atât **Justh** cât și **Andrássy** au declarat că n'au intenționat să se atace personal.

In preajma hotărârei.

Criza.

Arad, 15 Decembrie.

Cercurile politice din Viena au observat pentru azi o atitudine expectativă, lăsând fău liber partidelor ungurești să se părăiască după plac în ședința de azi a camerei. Cu cât anarhia vieții parlamentare în Ungaria ia proporții mai ireductibile, soluținea în sensul dorințelor popoarelor subjugate se impune tot mai imperioasă. Și poate e timpul suprem ca cercurile politice hotărâtoare să înțeleagă rostul evenimentelor dela Budapesta.

Audiențele preîntâmpinate cu atâta svon de alarmă din partea presei coaliționiste, au trecut azi fără să aducă nici un rezultat pozitiv. La dorința expresă a monarhului, însă, atât contele **Khuen Héderváry** cât și **Ladislau Lukács** au rămas în Viena, pentru a fi primiți din nou în audiență, mâine. Și probabil că ziua de mâine ne va aduce surpriza anunțată...

În așteptarea evenimentelor apropiate partidul deputaților naționaliști nu și-a precizat încă, în ședința sa de astăzi, atitudinea ce va manifesta în cameră, privește însă cu încredere în fața evenimentelor.

Conferința deputaților naționaliști.

Budapesta, 17 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Deputații naționaliști s'au întrunit azi în număr aproape deplin, în conferința la parlament. Conferința a fost prezidată de dl **Dr. Teodor Mihali**. Deputații naționaliști au convenit să nu aducă încă hotărâre, ci să aștepte de-ocamdată desfășurarea evenimentelor apropiate.

Astăzi deputații s'au întrunit din nou la otelul **Jägerhorn**. Conferința se va continua apoi și mâine, înainte de ședința camerei.

Audiența contelui Héderváry.

Budapesta, 16 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Contele **Khuen Héderváry** a fost primit azi în audiență la ceasurile 11. El a stat la **Majestatea Sa** până la ora unu fără un sfert. Dela **Burg** a mână la otelul **Kranz**, unde îl așteaptă **Ladislau Lukács**. Cei doi bărbați politici au stat

multă vreme împreună. Contele **Héderváry** a făcut ziaristilor următoarele declarații.

— Rugat de **Majestatea Sa**, mi-am arătat părerea cu privire la modalitățile soluționei. Nu sânt însă deplin informat asupra situației politice, deoarece de multă vreme nu mai stau în legătură cu cercurile politice dela **Budapesta**. **Majestatea Sa** a binevoit să asculte părerea mea și m'a rugat să rămân în Viena până mâine. **Majestatea Sa** numai după audiența lui **Lukács** va putea să aibă o iconă fidelă despre situația parlamentară ungară, căci **Lukács** a urmărit desvoltarea din mijlocită apropiere. **Majestatea Sa** ne va primi mâine din nou în audiență, — se poate că pe amândoi de-odată, se poate că separat pe fiecare din noi.

Audiența lui Lukács.

Budapesta, 17 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). **Ladislau Lukács** a fost primit în audiență după amiază. El a stat la împăratul peste o oră. Eșind dela audiență a făcut ziaristilor următoarele declarații:

— **Majestatea Sa** mi-a cerut părerea asupra situației. Eu am descris situația pe larg, în toate amănuntele ei. La sfârșit **Majestatea Sa** m'a rugat să stau aici până mă va chema eventual iarăși. Din faptul, însă, că rămân în Viena, nu se poate deduce nici un fel de combinație.

Contele Tisza despre eventuala misiune a lui Lukács.

Budapesta, 17 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Contele **Ștefan Tisza**, afirmativ, s'ar fi rostit aseară la »**Nemzeti Kaszinó**«, în chipul următor, despre eventuala misiune a lui **Ladislau Lukács**:

— **Lukács** aduce o jefă mare și îmi pare foarte, că acest distins membru al vechiului partid liberal se pretează la rolul ce i-se atribuie. Presupunând că **Lukács**, s'ar angaja pentru o reformă electorală pe baza principiilor lui **Justh**, m'aș vedea silit să iau lupta împotriva lui. Dacă însă va adopta și în chestiunea naționalităților ideile lui **Justh**, voi lupta contra lui lăsând de o parte orice considerații. La caz contrar, când svourile puse în circulație despre misiunea lui **Lukács** nu s'ar adeveri, vechiul partid liberal nu va avea nici un motiv de a părăsi atitudinea sa pasivă.

Din declarațiile contelui **Tisza** apare, că el ar vedea mai bucuros pe contele **Héderváry**.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 17 Decembrie n. 1909.

— Pentru noua biserică din Cluj. Ni se scrie; **Ilustritatea Sa** prepozitul **Ioan M. Moldovan** din Blaj, a dăruit pe seama bisericii nouă din Cluj, 2 acțiuni dela institutul »**Economul**« în valoare de peste 300 de coroane.

Fapta vorbește dela sine, și poate servi de un îndemn pentru fiecare inimă generoasă, față de cauza mare recomandată tuturor, cu atâta căldură, de întreg episcopatul român gr. cat.

— Memoria canonicului **Dr. Bunea** în Cluj. Ni-se scrie: Duminica viitoare — 19 Decembrie n. — se va celebra în biserica gr. cat. din Cluj, un parastas, întru pomenirea binemeritatului bărbat al neamului și bisericii noastre **Dr. Augustin Bunea**.

Acest act se va repeta an de an, punându-se baza unui fond, din a cărui interese se va ținea în fiecare an parastasul, împreună cu o cuvântare comemorativă, întru aducerea-aminte a marelui defunct.

Se speră cu dreptul, că inteligența română, tinerimea universitară, și membrii reuniunii sodalilor

români, vor azista la aceasta solemnitate, menită a aduce prinosul Clujului memoriei lumnatului stâlp al Blajului, care în largimea vederilor sale, a știut aprecia importanța culturală a Clujului și pentru români și în 1903 a vizitat din încredințarea Mitropolitului întreg districtul protopopesc al Clujului, asistând la toate examenele.

Cuvântarea comemorativă, va fi rostită prin protopopul *Dr. Elie Dăianu*.

— **Cumpăna.** În București a apărut primul număr al revistei săptămânale »Cumpăna« scrisă exclusiv de patru frunțiși ai literaturii române dd. Mihail Sadoveanu, St. O. Iosif, D. Anghel și Il. Chendi.

Revista se prezintă bine înțeles în cele mai bune condiții și va fi pentru toți iubitorii de literatură cel mai curat izvor de educație sufletească.

Recomandăm tuturor aceasta prețuită revistă.

— **Inmormântarea învățătorului Terentie Popa.** Ni se scrie: În 3/14 l. c. am petrecut la cele eterne pe învățătorul Terentie Popa, care a slujit 21 de ani în comuna Bișa și acum mai în urmă s'a retras la pensie, mutându-se la Boroșbeș. El și-a atras morbul greu, de când a fost purtat de jandarmi pela Boroșineu în iarnă grea, cu ocazia alegerilor trecute. De atunci nu a mai putut avea pace și liniște fiind mereu șicanat și năcăjit, până în cele din urmă, s'a retras astăvară la pensie de care n'a putut beneficia numai jumătate an. Actul funebrial a fost săvârșit prin preoții Augustin Mihulin (Boroșbeș), Ioan Popovici (Bârsa), Sabin Măluța (Chereteș), iar dintre coligii lui l-au petrecut la groapă: Patriciu Covaciu (Boroșbeș), Gheorghe Frugia (Prejești), Ilarie Versigan (Bârsa), și Gheorghe Pribac (Chereteș). După săvârșirea prohodului, părintele Augustin Mihulin, a rostit un panegric pătrunzător, storcând lacrimi. Fie-i țărina ușoară!

— **Succesele unui aviator francez.** Ni se telegrafiază din Issy les Moulineaux: Jacques Lesseps s'a urcat azi cu un aeroplan sistem Blériot și a zburat 1 oră și 30 minute, creând un nou record. Când s'a coborât, a fost primit cu aplauze entuziaste.

— **Logodnă.** Ni se anunță căsătoria d-soarei Alexandrina A. Baiulescu, fiica d-lui Aron Baiulescu, din Pitești, originară dela noi, cu d. Ghica G. Năstăsescu, care se va celebra Duminică la 6 Decembrie st. v. Felicitările noastre!

— **Bombă într-o redacție.** Din St. Louis (America) se telegrafiază, că o revistă săptămânală de-acolo a publicat o cronică scandalooasă despre societatea americană din acel oraș. Drest răspuns, două nopți de-arândul au fost aruncate bombe în redacție, cauzând pagube mari.

— **Pădure în flăcări.** Pădurile din marginea Sătarului de trei zile stau în flăcări. Focul a izbucnit, la 13 Decembrie, într-o pădure a contelui Károlyi și nu se poate localiza. Se presupune că vre-un dușman al contelui a pus foc.

x Aduc la cunoștința on. public, că am primit în posesiune Cafeneaua Baros din palatul Minorităților, str. Weitzer János, unde țin pe lângă serviciu conștiințios beuturi foarte bune. Cu stimă Toth István cafegiu.

x Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch, Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Roza, Vanilie, Silvoriu, Rachiu de drojii și Rom. 10 doze cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist Cluj. — Kolozsvár.

Apel.

În preajma anului nou ne permitem a face un călduros apel către toți sprijinatorii culturii poporului român să binevoiască a și răscumpara cât mai mulți felicitările de anul nou în folosul Muzeului Asociației.

Mijloacele materiale de cari dispune Muzeul sânt așa de restrânse, încât înzestrarea lui înain-

tează foarte încet. Și aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci prețioasele obiecte de mare însemnătate etnografică și istorică, cari sânt o comoară a trecutului nostru și tot atâtea mărturii ale vieții noastre culturale, dispar sau sânt adunate cu sârguință de străini. E timpul suprem să ne îngrijim ca cel puțin o parte dintre aceste comori ale poporului nostru să le adăpostim în muzeul primei noastre instituțiuni culturale.

Facem deci încă odată apel către toți căruarii români să contribuie cu răscumpărarea felicitărilor de anul nou la înzestrarea Muzeului nostru național.

Numele donatorilor se vor publica în ziare și în revista »Transilvania«.

Sibiu, 15 Decembrie 1909.

Ioșif Șt. Șulufu,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Economie.

Convocarea adunării generale a Reuniunii române de agricultură din com. Sibiu. Primim următoarele: Pe baza concluziunii comitetului central din 7 Decembrie 1909 și în conformitate cu § ul 20 din statute, avem a convoca a XXI-a adunare generală ordinară, a »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« în Porcești, pe Duminică în 26 Decembrie n. a. c. la 2 ore d. a.

Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, al rațiociniilor pe anul 1908 și proiectul de buget pe 1910.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Două discursuri: a) despre cultura poamelor; b) despre cultura nușeturilor maieștrite.
4. Autenticarea protocolului ședinții.

Sibiu, 13 Decembrie n. 1909.
Pant. Lucața, prezid. Vic. Tordășianu, secretar.

Piața grânelor din Arad.

17 Decembrie 1909.

În sfârșit toate semnele prevestesc iarna ade-vărată. Azi deja a fost ceva mai frig și se prea poate că în curând vom căpăta zăpadă, ceea ce o să fie bine pentru sămănături.

Cursul afacerilor, deși în restimpuri se încetinește, în general pare constant.

S'a vândut azi:

grâu 800 mm.	13.80—13.90
orz 100 mm.	6.80—6.90
ovăș 100 mm.	7.10—7.20
secară 100 mm.	9.10—9.20
păpușoi 400 mm.	5.70—5.80

Prețurile sânt scotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 17 Decembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

De Tisa — — — — —	28 K.	95—30 K.	— fil.
Din comitatul Albei — — —	28	80—29	80
De Pesta — — — — —	28	90—29	90
Bănățnesc — — — — —	28	95—29	90
De Bacica — — — — —	28	60—29	80
Secară de calitate I. — — —	19	75—20	05
Secară de calitate mijlocie	19	55—19	65
Orzul de nutreț, calitate I.	14	75—14	95
Ovăș de calitate I. — — —	15	70—16	—
Ovăș de calitate a II. — — —	15	40—15	60
Cucuruz — — — — —	14	80—15	—

BIBLIOGRAFII.

Au apărut:

Din biblioteca »Mienvei« à 30 bani

- Nr. 45. Ioan Slavici: Educația rațională.
 » 46. » » » fizică.
 » 47. L. Tolstoi: Amintiri din Sevastopol, v. I.
 » 48. » » » » v. II.
 » 49. S. Pușcariu: Cinci ani de mișcare literară (1902—1906).

- » 50. Dr. I. Duscian: Tuberculoza.
 » 51. A. Theuriet: Mănunchiul de rugoare.
 » 52. M. Harry: Nuvele arabe.
 » 53. C. Flammarion: Erupția vulcanului Krakatoa.
 Nr. 54. A. de Chamisso: Minunata poveste a lui Petru Schlemihl.
 Nr. 55. N. Gogol: Poveste.
 » 56. D. Jerrold: Muștrările doamnei Candel.
 » 57. I. Slavici: Educația morală.
 » 58. E. Renan: Pagini alese
 » 59. I. M. Guvan: Pentru părinți și copii.
 » 60. Astronomie populară.
 » 61. Asia, roman.
 » 62. Albert Savarus, nuvelă.

Heidelbergul de altădată, piesă în 5 acte	— 40
Guerin notarul comedie, în 5 acte	— 45
Un faliment, piesă în 4 acte și 1 tablou de Björnson. trad. de I. B. Hétrat	— 45
Revizorul, comedie în 5 acte	— 45
Sanda, piesă în 3 acte	— 35
Mamă, dramă în 4 acte de I. G. Miclescu	250
Mărul, dramă în 2 acte de Z. Bârsan	1
Anecdote nouă de Th. D. Speranță	150
Rapsodii și balade de I. Bârsanul	150
Noul testament, p. I. Evangheliile de arhierul Sofronie Craioveanul	4
Catechism, carte de rel. p. elevii școalelor pop.	40

Din compozițiile lui Dr. Justin Cl. Iuga, au apărut în ediția a II-a următoarele:

Vioarele de iarnă, polcă mazurcă pentru pian prețul	C. — 40
Marșul studenților, pentru pian prețul	» — 40
Resignare, romanță pentru voce și pian	» — 50
Thalia română, marș pentru pian.	» — 40
Cântece și plângeri, un caiet de compoziții, cuprinzând 6 pese pentru voce și pian prețul	» 3

Se pot procura dela »Librăria a hidieceană« din Sibiu (Nagyszeben), »Librăria M. Onișor« din Năsăud (Naszód) »Librăria A. Todoran« din Gherla, (Szamosujvár), și dela »Librăria Tribunei«, Arad. Cele 4 dintăiu se pot însă comanda numai dela autor din Gherla (Szamosujvár). La comandă e de a se alătura 10 fileri pentru porto postal (recom. 45 fil).

Tipărituri advocaționale în limba maghiară: Adás vételi szerződés 1 bucată 6 fileri; 50 bucați 2 coroane.

Haláleset felvétel 1 bucată 6 fileri; 50 bucați 2 coroane.

Házassági életközösség helyredállítási kérvény 1 bucată 4 fileri; 50 bucați 1 cor. 50 fileri.

Községi bizonyítvány 1 bucată 3 fileri; 50 bucați 1 coroană.

Kitelégítési végrehajtási kérvény 1 bucată 4 fil.; 50 bucați 1 coroană 50 fileri.

Meghatalmazás 1 bucată 3 fileri; 50 bucați 1 coroană.

Sommás kereset 1 bucată 4 fileri; 50 bucați 1 coroană 20 fileri.

Leltár 1 buc. 8 fileri; 50 buc. 2 cor. 50 fil.

Cărți școlare aprobate.

Ilustrate din România cu 10 și 20 fileri bucată. Ilustrate cu palatul ziarului »Tribuna« 10 fil. bucată. Ilustrate cu bustul lui Șaguna 10 fil. buc; Mausoleul lui Șaguna la Reșinar 10 fil. buc;

Tot dela librăria noastră se mai pot procura recvizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a.: scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii, călătorii etc. etc.

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—20—30 fileri, pentru porto postal.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.
 »Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Anunț de căsătorie.

Sunt un tânăr de 28 de ani, simpatic, elegant, sunt denumit ofițier de stat cu o leafă începătoare de 800 Cor., și dorind a mă căsători, caut cunoștința unei fete frumoase, care ar avea o zestre amăsurată ofițierului meu. Deviza: »Roză albă!« (»Fehér rózsá!«) Poste restante, Arad, 1608.

AVIZI

conducătorilor de coruri!

Au apărut

4 COLINDE DIN MUNȚII APUSENI,

calese și armonizate pentru cor bărbătesc de Ștefan Ștefu, învățator. — Colindele sunt lucrate cu gust pe hârtie fină cu fața litografată. Caietul costă numai 2 Cor. (3 Lei) + porto. Se poate căpăta la Tipografia Diecezană, Arad; și la autor în Ecica (Écska). Torontal m.

Un candidat de avocat

afă aplicare momentană într-o cancelarie advocațională. — Adresa la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

ILIE ȘTEFLEA, cojocar SIBIU

Nagyszeben, Grosser - Ring 18.

Recomandă on. public din loc și jur prăvălia și atelierul său de cojocărit aranjat cu puteri excelente de lucru. Bazat pe experiențele de mai mulți ani câștigate în Viena, Berlin, Paris și Londra, se află în plăcuta poziție de a satisface deplin gusturilor on. public. Pregătește tot felul de lucrări de cojocărit și anume: manșoni, boauri, jachete și gamași cu prețuri moderate.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ceea ce eră defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., bacătă Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai stăruel e veritabil, dacă e provădat cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru înălbire bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Casă

de vânzare. Casa din Lipova (strada Crucii) a d-lui Emil Pașca, funcționar, este de vânzare în condițiuni foarte favorabile. Ea are două odăi la stradă, un dormitor, bucătărie, cămară, un coridor închis cu geamuri, toate bine întreținute.

Reflecții să se adreseze, d-lui Greg. Marienescu, funcționar la jud. reg. Lipova.

Căutăm de urgență!

pentru „Moara Steaua societate anonimă în Galați”

un prim contabil

și mai multe comptoiriste, cari să cunoască deplin limbile română și germană. Vor fi preferiți recurenții experți în ale morii, cu cunoștințe de limbile franceză și engleză, eventual și italiană.

Ofertele în scris, provăzute cu alestate și fotografie, să se adreseze: Erste Ofenpeter Dampfmaschinen Actien-Gesellschaft in Budapest.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timisoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER

măiestru mechanic
FÉHÉRTÉMPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg”.

Își recomandă on. public din

loc și provincie marele său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratiche de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

TOȚI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului. E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 kigrm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă. — — —

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se căpăta la tinichigiul

TRAXELI.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Renumita cafea prăjită Palermo,

prăjită prin mașina prăjitoare electrică în prăvălia de aromate a lui

Dürr Gusztáv.

Arad, în edificiul băncii »Victoria« vis á vis de casa orașului. Telefon p. oraș și comitat Nr. 118.

Această cafea foarte căutată nu este permis ca să lipsească azi din nici o casă, este foarte bună atât ca cafea neagră cât și cu lapte. Mirosul și gustul îi e fără pereche, o alta cafea mai bună ca și aceasta nu există. — Se căpăta în pachete originale plumbuite de 1/8, 1/4, 1/2 Kigr. Ziinic prăjire proaspătă. Aromate și delicatose proaspete și poame sudice proaspete: prune datule, malaga, smochine de Smirna, poame zasaizate și proaspete. Ciocolată și calon foudant caramel și bomboane fures. Daruri de Sf. Nicalae (Nicolo). Daruri de Crăciun pentru pom, proaspete de tot felul. Diferite solari de zaharicale, franceze în cutii elegante dela ce e mai ieftine până la cele mai fine. Serviciu excelent. Rumuri originale engleze și din țară. Cognac și licheruri. Poame proaspete. — Prune de Bordeaux și Ananas proaspete. THEA originală Assan, Imperial și rezească mixtură Pecco Mandarin și Schuchon. — Depozit de Șampanie Törley Józ. és Társa renumita Talisman, și Casino a lui Lois Francois Transilvania, Vin brut cu semnul Monopol, vinuri șampanie renumită. — Tot felul de sălbătăciuni și galige tăiate cu prețuri foarte ieftine. Mare asortiment de zacharicale pentru Crăciun.

CROITORIE DOMNEASCĂ,
a lui
FARKAS és KORONDI
Cluj — Kolozsvár, Unió-u. nr. 3-5.
(Casa Státus).

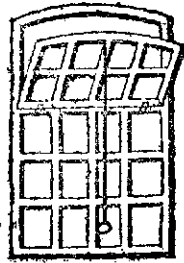
Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că am deschis o croitorie modernă p. domni în Cluj, pe str. Unió nr. 3-5, pentru oate corespunzătoare preferențelor noului prezent. — Magazinul nostru e asortat numai cu stoffe veritabile din patrie, engleze, franceze și de Scott. Tendința principală ni-e să dăm croiu bun și execuție elegantă. Când Vă cerem sprijinul, totodată sperăm că pe lângă prețurile moderate cu cari putem face orice emulare, Vă rugăm să faceți o comandă de probă.

Cu stimă:
FARKAS és KORONDI,
croitori pentru domni.

Ultoi de vii.

soiurile cele mai excelente pentru vin și desert de »Érmellék«. 1000 buc. bine dezvoltate, cu rădăcini dese 160 cor., soiuri de desert 1000 buc. 180 cor., »Csabagyöngye« 1000 buc. 400 cor. și 1000 bucăți alese, soiuri ce se întind, 300 cor., mlădițe »Delaware« albe și roșii, cu rădăcini 1000 buc. 100 cor., netede 1000 buc. 40 cor., »Riparia Portalis« cu rădăcini 1000 buc. 30 cor. 1000 buc. netede 16 cor. Pentru veritabilitatea soiurilor se garantează. Catalog de prețuri ilustrat se expediază gratis și franco. — Adresa:

Kágyi Szabó István,
proprietar de vii în
Bihardiószeg.

GEORG MÜLL & BRUDER,

lăcătar mașinist și de edificii în
ZEIDEN — FEKETEHALOM.

(Lângă Brașov).

Avem un atelier bogat asortat și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă. Primesc ori-ce el de construcții aparținătoare acestei branșe, precum: **tot-felul de lucrări de edificii**, portaluri schele și gratii de fier, îngrădiri de fier la coridoare, și balcoane, geam-ficuri, uși ferestrii de fier, îngrădiri de fier la morminturi, fintini săritoare și ori-ce lucrări de fier și de bas-relief. Apoi executăm tot-felul de **îngrădiri cu sîrmă**, saltele de sîrmă la pat (madrașuri), și primim spre renovare tot felul de mașinării economice, executate prompt, perfect, estetic și cu prețurile cele mai moderate.

Tot felul de **mașinării economice** de la noi se pot procura în cele mai avantajoase condițiuni.

Comandele din provincie se execută prompt.

Reiniger A.S.

vânzare de lemne

Arad, Maros-u

vis-à-vis de palatul justiției.

Telefon Nr. 109.

Telefon Nr. 109.

Recomandă

lemne de foc

despicate și întregi, **calitatea** înaltă, uscate, măsurate bine, cu prețuri foarte ieftine.

La fiecare stângini de lemne se dă gratuit și o legătură de așchii.

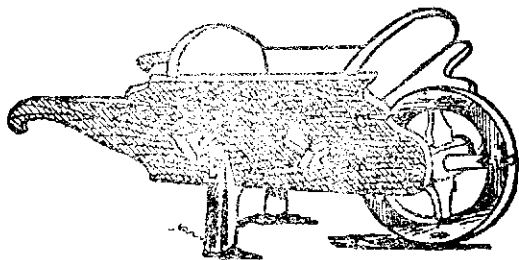

VENZEL GYÖRGY,

FABRICĂ DE LEMNĂRII ÎN

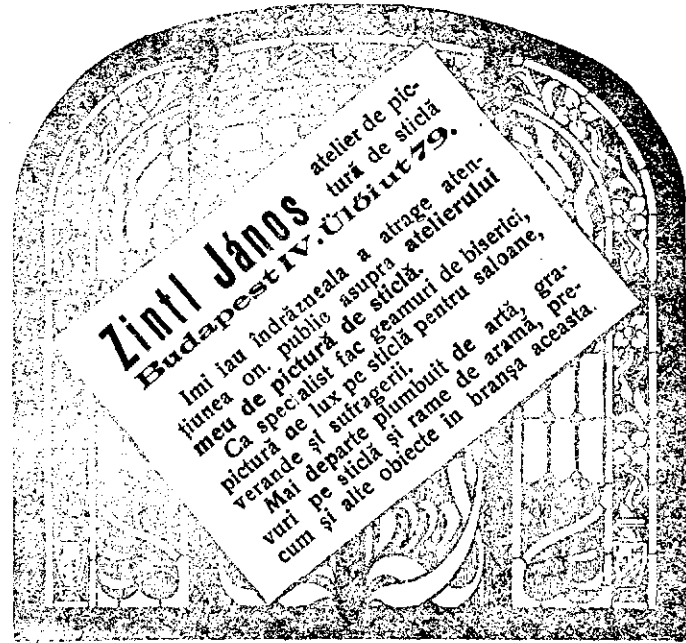
ZEIDEN — FEKETEHALOM (lângă Brașov).

Unealta bună e 1/2 lucru!

Se fabrică lavite pentru gilot, din cel mai bun material de lemn și lăma de fier, mai departe roabe pentru căratul petrusului și săpători, pe lângă garanția toată bucată cu cel mai moderat preț.

Preț-curent, celor ce se provoacă la această — foaie li-se trimite gratis-franco. —

Zinti János atelier de pictură de sticlă
Budapest IV. Üllői út 79.

Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. publicului asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserici, pictură de lux pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în branșa aceasta.

Telefon 149 și 227. — Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczy din Cluj

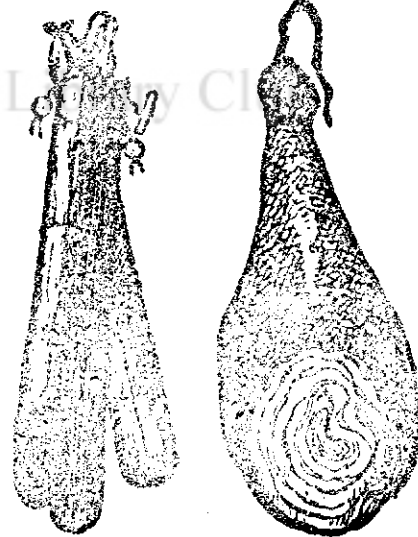
aduc la cunoștință că cărnățaria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

cârnaț din Cluj, slănină și articlii de cărnățarie,

precum: **slănină fină** (Kaiserfleisch), slănină cu aiu, cărnaț, carmanadă, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă

cârtaș de Cluj și sângerele; specialități de cârtaș și cărnați, pastete, și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc topită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

Expediare cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic.

Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuros. — Adresa:

FRATII LASZLOCZKY fabrică de cărnățarie - Cluj - Kolozsvár.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 26.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăuta cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după cerințele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protabin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi speciile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regiolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcundă pregătesc și tablouri, grupe e'e. în execuțiile cele mai noi și moderne. Atelierul e deschis și în duminică și sărbători.

Cu deosebire stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

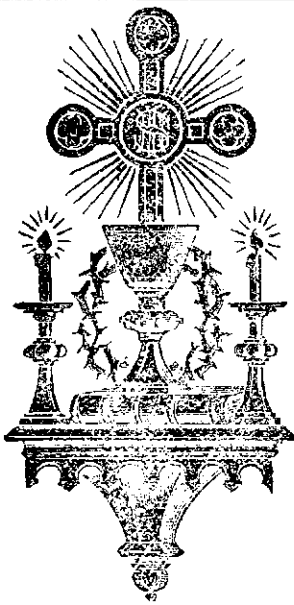
SHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,
 pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte
 și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:
 Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri
 fără miros. - Pissoare, spălătoare, odăi
 de baie și aranjare de ori-ce sistem
 — pentru încălzire centrală.

NOUTATE! Mode de cogulare de autogen
 sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului,
 prin ce obiectele stricate pregătite din
 fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul
 acesta se pot repara ușor, conform scopului.

IOSEF JICKELI

SIBIU, str. Cîsnădiei Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

neguțatorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; farfurii și bide
 înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericești:

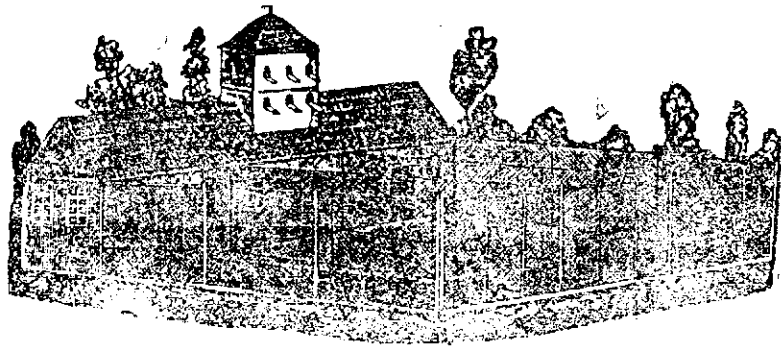
**Cupă și vas de botez; Potire argin-
 tate pe dinăuntru aurite; Cădelniță;
 Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de perete de bronz;
 Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.**

leftin de tot: Candelabru aurit,
 pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de
 sticlă roșie cu prismă de sticlă cu tot K 43—

— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECEN.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de
 sârmă ca: țesături de sârmă din
 aramă fer și zinc are în depozit
 pentru mori fabricii și scopuri
 agricole. Recomandă site de ven-
 tilat sistem Bachler. Pregătește
 țesături de mână și fabrică la în-
 grădit de grădini, curți de galțe,
 site de sârmă cu ramă de fer la lu-
 crări de pământ, nisip, petriș ș. a.
 Apărătoare de scântei la lo-
 comotive, mori și coșuri de
 fabrici. Somiere elastice pentru
 pat pe staluri de fer și lemn. Cu
 un cuvânt tot felul de lucrări ce
 se țin de aceasta branșă.

Este foarte importantă

pentru bolnavi și reconva-
 cenți folosirea excelentului
 înăritor de mușchi și oase

pesmetul nutritiv Tropon
 (Tropon Nähr-Zwieback)

pregătit din albuș de ou. —

— Se află de vânzare la: —

FRIEDRICH SCHIEB
 Sibiu — Nagyszeben

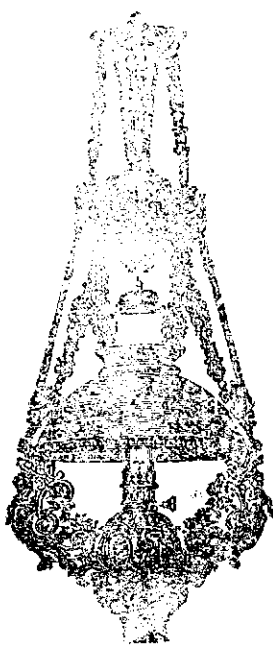
— Elisabethgasse Nr. 12. —

Deschidere de prăvălie de sticlării și porțelan.

Fac cunoscut ob. public din Vârșeț și jur, că în
 piața Francisc Iosif, colțul casei dlui Vasa
 Petrovits am deschis o nouă

prăvălie de
 sticlării,
 porțelan,
 icoane,
 oglinzi
 și lampe.

**Incadrări
 de icoane**
 se fac conștin-
 țios, prompt și
 cu prețuri
 foarte ieftine.

Primesc
 lucrări de
 sticlă
 pentru zidiri
 și le pregătesc
 în atelier și
 afară cu prețuri
 foarte ieftine.

**Garnituri
 de sticlă
 și serviciu
 alb pen-
 tru masă.**

Roagă binevoitorul sprijin:

MARKUS EISER, Versec.

PRIMA FABRICĂ LUGOJANĂ DE CEMENT ȘI BETONIZARE INTREPRINDERE PENTRU EDIFICĂRI

IOSIF KNOTT

Fabrica:
 în drumul Buziașului
 în fața casel de vamă.

Cancelaria de zidire:
 Telefon Nr. 119.

În fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei
 mai buni de lucru din capitală și mă rog, că
 precum până aci, așa și de aci înainte să fiu
 cercetat cu toată încrederea. Primesc toate
 lucrurile aparținătoare acestei branșe și susțin
 o magazină bogată de cement pentru țevi,
 sârme, trepte de piatră, vâlăe, peștii
 la hetare, sămănătoare, fundamente la
 cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai
 departe edificare și betonizare de poduri
 mai mari și mai mici, conduceri de apă,
 vaduri, padimentare de terase, prevederea
 pe din jos a pereților cu table de mozaic,
 precum și cu table de cement în diferite
 culori.

Vinderea în mare și mic a cementului
 de Portland și Roman.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc
 și oferz garanție.

La dorință servesc bucuros cu planuri și prelininare de spese.

Decorat cu medalie de Argint la Expoziția Română, București 1906.

Onorat Cler român!

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului Cler Român că, la cererea mai multor domni preoți, cari din inimă curată doresc sprijinirea meseriașilor români, mi-am provăzut subscrișul, depozitul meu cu tot felul de

● **Pălării preoțești** ●

pe cari la comandă, le trimet ori și unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. In deosebi recomand modelul nou de pălării de mătase (păroase) făcut de mine după gustul dlui Dr. Miron E. Cristea, care model prinde bine ori ce față. Cu permisiunea Domniei Sale l-am și numit

„Model Dr. Cristea“.

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fiecărui Domn preot acest drăgălaș model.

Tot odată fac cunost Onor. Cler Român, că acest adevăratul „Model Dr. Cristea“ numai la mine se poate procura, căci nici nu le este permis la alte firme al face acest model ci numai mie singur, cumpărând dela alte firme străine aceste pălării va fi numai imitații atât în calitate cât și în format. **Prețul 9 cor. 40 fl.**

Pălării preoțești linse calitate fină **7 cor.** Cutia și porto 1 cor. 20 fl., trimit ori și unde cu rambursă sau primind banii înainte, neconvenindu-i vreunui domn preot, pălăria primită se poate înapoia, și momentan restitui paralele.

Țesuri preoțești pentru iarnă, prețul **5 cor.**

In speranță că onor. Cler Român va da sprijinul cuvenit unicului pălărier român, și va cumpăra mai bucuros dela firmă română ca dela firme străine, semnez

Cu deosebită stimă:

A. Meșotă,

pălărier român.

Brașov, str. Orfană 3.

►► **Cofetărie nouă.** ◀◀

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis o **cofetărie modernă** în Boros-Béni-tér Nr. 8. - Mă voi năzui, ca prin serviciu prompt cu prăjituri totdeauna proaspete, torte și cele mai fine zaharicale. **Prețuri moderate!** Rugând binevoit. sprijin sunt cu d. stimă:

Schweiger Pál, cofetar Arad.

RUDOLF CZECK

: urmașul lui :
Julius de Molnár

SIBIU (NAGYSZEBEN) Grosser Ring Nr. 19.

— Execută toffelul de icoane artistice. —

Platinatipia icoane simple mici și până la mărime naturală. — **Picturi renumite** cu ulei în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu deslușiri servesc bucuros.

DROGUERIE ȘI MARE PRĂVĂLIE DE PARFUMERII.

VOJTEK ȘI WEISZ IN ARAD

RECOMANDA IN ATENȚIUNEA ON. PUBLIC DEPOZITUL LOR CEL MAI BINE ASORTAT.

FONDAT ÎN ANUL 1890.

Alifii pentru față,
Pudre pentru dame,
Cosmetici pentru mâni,
Apă de colonii,
Parfumuri pentru odăi.
Tot felul de Săpunuri,
din țară și străinătate.
Creme pentru înfrumusețare.
Prăfuri, Perii, și Apă
pentru dinți.

TEA

calitatea cea mai fină
și cea mai ieftină. ☐

RUM

cea mai renumită
calitate. ☐

Cele mai noi
PARFUMURI

engleze și franceze în sticle originale și
măsurate.

Făină
nutritivă:

NESTLÉ,
KUFKE,
TEINHARDT,
pentru copii,

totdeauna proaspătă.

Pr a f de presărat,
pentru copii.

CREMA-BABY.

Rugăm pe onoratul public românesc, ca ședula primită dela cassa noastră să o pună în oare-care cutie de banii în scopuri de binefacere.